

PŘÍBĚHY z VELKÉ BYSTRÉ

Eliho svět

JAN ČINČERA

PŘÍBĚHY Z VELKÉ BYSTRÉ

Eliho svět

Jan Činčera

VĚNOVÁNÍ

Tyto a všechny ostatní příběhy z tohoto světa
věnuji své dceři Pavlínce, která byla jejich
první posluchačkou a bez které by nikdy
nevznikly.

PŘEDMLUVA

Měl jsem obrovské štěstí, že jsem při své první návštěvě Eliho světa narazil právě na Angelinu. Byl to teprve druhý svět za Závojem, na který se mi podařilo doputovat, a samozřejmě jsem netušil, co od něho čekat. První, co mi tehdy po příletu padlo do oka, byla obrovská, neobyčejně vypadající vzducholoď, stojící poblíž malebného domku se zahrádkou. Na jejím boku byl velkými písmeny namalovaný nápis: „Supí kráska. První a zcela jedinečné muzeum Eliho světa.“ Přirozeně jsem hned šel blíž.

Po příchodu se mě ujala milá, snad čtyřicetiletá žena, která se představila jako Angelina. Když zjistila, že přicházím zvenčí, hned mě pozvala dál a představila mi svoji rodinu. Dodnes vzpomínám na to, jak úžasně chutnaly buchty, které mi přinesla.

Angelina se pak stala mým zasvětitelkou do Eliho světa. Jak jsem brzy zjistil, tato zdánlivě obyčejná žena se znala snad s každým. Po seznámení s rodinou jsme pokračovali rodinami jejích bratrů, vynálezce Zuliho a dobrodruha Osího. Osí mě představil samotné císařovně a díky ní jsem pak mohl dlouhé dny trávit v Císařské knihovně Ur-ňamu.

Neocenitelné bylo ale také setkání s Angelininými přáteli, žijícími ve vesnici Velká Bystrá. Starostka vesnice, paní Vydřice, mi vyprávěla příběhy, díky kterým jsem porozuměl mnohému z komplikované historie Eliho světa. Její muž, učenec Bodilo, mě vzal na návštěvu

Kamenného města. Dokonce jsme nahlédli do Labyrintu, přestože jsme – z dobrých důvodů – nešli dál než pár desítek metrů.

Všechny příběhy jsem poctivě zapsal a po večerech vyprávěl svojí dceři. Kdo ví, třeba se někdy také vydá na cesty a pak se jí může hodit, co jsem o Eliho světě zjistil. Ze stejného důvodu jsem se rozhodl je sdílet i s vámi.

Kniha, kterou držíte v rukou, obsahuje tři z nich. Všechny mám přímo od paní Vydřice a všechny se bezprostředně týkají dějin Velké Bystré. První dva, „Lidé od Velké řeky“ a „Dlouhá cesta“, popisují události vedoucí ke vzniku vesnice, ale také ke všem pohnutým událostem Eliho světa v následujících čtyřech staletích. Třetí příběh, „Staré časy“, se naopak odehrál jen několik let před mojí návštěvou. Sám si nejsem jistý, zda mu mám věřit. S úctou k paní starostce vám jej předkládám tak, jak mi ho vyprávěla.

Příběhy z Eliho světa můžete číst, v jakémkoliv pořadí budete chtít. Budete pak na tom stejně, jako jsem byl já. Nejdřív jsem některým věcem nerozuměl. Pak se mi začaly skládat dohromady. Anebo je můžete číst postupně, od příběhu popisujícího nejstarší události Eliho světa až po ty nejnovější. Ačkoliv nemohu vyloučit, že se do Eliho světa ještě někdy vrátím a nějaké příběhy do časové řady ještě vložím.

Doufám, že vás tyto příběhy zaujmou stejně, jako zaujaly mě. A pokud vás nalákají k tomu, Eliho svět navštívit, mohu vám doporučit velice příjemný penzión ve Velké Bystré. Pokud se tam ubytujete, pozdravujte tam, prosím, moje přátele. A nezapomeňte vyřídit můj velký pozdrav také Angelině!

LIDÉ OD VELKÉ ŘEKY

„Je zvláštní, že na počátku zásadních historických změn často stojí události na první pohled zcela bezvýznamné. Rozhodnutí pár jednotlivců, jejich ambice a osobní tragédie se stávají kamínky, které strhnou lavinu. Nebo je za tím něco jiného? Byly tyto zlověstné události, jež se odehrály před více než čtyřmi sty lety v malé vesnici u Velké Řeky součástí něčeho většího a dávnějšího? Výsledkem střetu sil, které nedokážeme pochopit? Jako vědec musím pochybovat o všem, co odporuje rozumovému vysvětlení. Ale myslím si o tom své.“

Rok 1473 po sklenutí Duhového mostu. Vesnice u Velké řeky.

Příchod

„Na začátku nebylo nic, jen Velké vejce, které leželo v prázdnotě,“ Úl začal vyprávět a všichni kolem ohně se ztišili. I když to byl příběh, který slyšeli už mockrát. Úl ho ale rád vyprávěl a ke dnešnímu večeru se hodil.

„Potom Velké vejce puklo a vzniklo z něj všechno, co je,“ pokračoval šaman. „Hvězdy, Slunce i náš svět. Všechno. Není nic, co by ve Velkém vejci nemělo svůj počátek.“

Peříčko se dívala do ohně a poslouchala. Byl to příběh jejího Lidu. Ale taky nebyl. Ten rozpor ji trápil.

„Ale tak veliká práce Vejce unavila,“ pokračoval šaman a uhladil si bílé vlasy, které mu spadly do čela. „A tak seslalo na svět své pomocníky. Mocné duchy, kteří měli jeho práci dokončit a udržovat až do doby, kdy svět zase skončí.“

Skončí? pomyslela si Peříčko. Doufám, že to nebude brzy. Život mezi Lidem od Velké řeky ji bavil. Nestála o to, aby to nějaké Vejce ukončilo.

„Bylo jich sedm, kteří sestoupili na náš svět,“ vyprávěl starý šaman, který pro ni byl jako její otec, když už nemohla mít pravého, „Zlatokřídlá, paní Cest mezi světy. Bledá tvář, pán poznání a změny. Velký Los, pán hranic a rovnováhy. A další, samozřejmě.“

Vlastně ne „otec“, opravila se v duchu. Strýček. Vždycky ji opravoval, když mu jako malá říkala „tati“.

Úl si odkašlal. „Jak víte, náš Lid slouží Velkému Losovi. Ti ostatní se do našich životů nikdy nepletli.“

„A proč sloužíme Velkému Losovi?“ zeptal se černovlasý chlapeček, sedící napravo od Peříčka. Nehtík, připomněla si. Narodil se teprve před čtyřmi jary a příběh si ještě nepamatoval.

„Kvůli smlouvě, kterou můj předeek, Starý Úl, s Velkým Losem kdysi uzavřel,“ odpověděl mu vážně šaman a pokýval hlavou. „Je to příběh, který každý z nás musí znát. Náš Příběh. Naše povinnost.“

Chvilí se mlčky díval do ohně. Všichni ostatní Příběh znali. Ale až už si o něm mysleli cokoliv, vážili si Starého Úla a nikdy by ho v téhle chvíli nepřerušovali. Všichni věděli, že pro něj Příběh hodně znamená.

„Nežili jsme vždycky tady, u Velké Řeky,“ začal šaman vyprávět. „Počátky našeho Lidu sahají do dávné doby a do míst daleko, daleko odsud na sever. Naši předkové žili v krajině věčného sněhu a ledu. V jejich zemi nežily žádné prasokrysy, nežili tam ani jeleni, králíci, ani upíří veverky. Neznali, jaké to je, se na jaře vykoupat v řece a pak se sušit na vyhřáté mezi. Jejich život byl těžký a krutý. Když měli štěstí, lovili velké, srstnaté mamuty s tuhým masem. Když ne, mamuti lovili je. Mnoho odvážných lovců zahynulo v jejich kotlích. Polévku si dělali z lišejníku. Přes den cítili zimu a v noci mráz. Počasí dělili na špatné, velmi špatné a nejhorší.“

Peříčko se snažila si to představovat. Žádný div, že se nakonec rozhodli odejít, pomyslela si. Ona by to udělala hned.

„A pak jednou,“ pokračoval šaman, „se mezi nimi objevili dva hrdinové. Starý Úl, můj předek,“ Úl se trochu usmál a v očích mu zablesklo, „a jeho syn, Sýček. Společně shromáždili celý Lid a vydali se na dlouhou cestu na Jih, za teplem.“

Králík, jeden ze starších chlapců, kteří seděli kolem ohně, vstal a přiložil. Peříčko na něho zamrkala. Oplatil jí to úšklebkem. Někdy ji mrzelo, že se nemůže taky tak pěkně šklebit, jako ostatní. Vlastně ji toho v téhle souvislosti mrzelo víc, ale snažila se s tím vyrovnávat.

„Šli a šli a po cestě zažívali nevýslovná dobrodružství i nebezpečí,“ vyprávěl Úl. „Putovali zemí, ve které žila něžná stvoření s motýlími křídly. Zemí obřích kudlanek i pouští plnou nebezpečných, smrtících tvorů. Procházeli mnohými zeměmi, ale v žádné se jim nelíbilo.“

Peříčko něco napadlo. Zvedla křídlo.

„Ano?“ usmál se na ni Úl.

„Prošli někdy i zemí, kde by žili ptáci?“ zeptala se dychtivě. Úplně se divila, že ji ta otázka nenapadla dřív.

„Pokud vím, tak ne,“ zavrtěl šaman hlavou a trochu posmutněl. „Divocí ptáci, to ano, jistě. Ale ne takoví, jako ty.“

Všichni se na ni podívali. Mrzelo ji, že byla tak hloupá. Zase všem připomněla, že je jiná. Musí se víc hlídat.

„Tak či tak,“ navázal Úl, „po dlouhé době došli až k Velké Řece. Tady se Starý Úl a Sýček dostali do sporu. Sýček chtěl pokračovat, přejít Velkou řeku a najít si domov někde za ní. Starý Úl ale věděl, že u Velké řeky sídlí jeden ze sedmi Pomocníků, Velký Los. Nevěděl o něm tolik, jako víme my. Ale věděl dost na to, aby se bál. Nechtěl přijmout břímě, který by na něj Velký Los mohl vložit. Protože věděl, že Velký Los je pánem hranic a nenechá je přejít jen tak. Ale Sýček ho neposlouchal.“

Šaman opět chvíli mlčel a díval se do plamenů. Peříčko věděla, že na tomto místě vždy zvažní. Jako by to břímě leželo i na něm. Jako by ho celou tu dobu trápilo. Úl zvedl oči a přejel po ní pohledem. Usmála se na něj očima. Měla ho ráda a nechtěla, aby se trápil. Navíc kvůli nějakému starému příběhu.

„Sýček doběhl ke břehu,“ pokračoval šaman trochu chraplavě, „a našel tam loď, samozřejmě. Hned začal vymýšlet, jak převezde Lid na druhou stranu. Ale Starý Úl nespěchal. Sešel pomalu k řece, kde už na něj čekal Velký Los. ‚Ty víš, že vás nepustím jen tak,‘ řekl mému předkovi. ‚Loď je v mojí moci. Řeka je v mojí moci. I vy jste v mojí moci.‘

„Pusť nás, ó Mocný,“ prosil ho Starý Úl, „ušetři náš Lid a odpusť mu jeho nerozvážnost.“ A nerozvážnost to věru byla, neboť první skupina Lidu se už přeplavovala na druhý břeh.

„Budete si muset svůj domov vybojovat,“ pokýval Velký Los vážně hlavou, „protože druhý břeh není tak prázdný, jak by se zdálo. Ale to nestačí.“

„Nech nás přeplout a slibuji, že Ti budeme sloužit,“ přísahal můj předek. „Usídlíme se na druhém břehu a budeme plnit tvou vůli. Staneme se Tvými pomocníky, ve všem, co přikážeš.“

Velký Los se mu díval do očí. „Nebudu toho chtít moc,“ řekl po chvíli. „Protože všechno jde nejlépe tak, jak je to přirozené. Přeplujte řeku, vybojujte si svůj domov a žijte tam podle svého. Může se ale stát,“ a Losův pohled zpřísněl, „že vás požádám o službu. A budu čekat, že ji splníte, ať bude jakákoliv. Protože já jsem Pán hranic a rovnováhy. A vy budete těmi, kdo hranice a rovnováhu budou udržovat.“

S těmi slovy se Velký Los otočil a začal zase žrát mech. A Starý Úl věděl, že přijal břímě, na sebe, na svůj Lid i na všechny jeho potomky, až do skonání světa.“

Jeřabina podala Úlovi hrnek s vodou a ten se vděčně napil. „No a pak,“ dokončil příběh, „se všichni přeplavili na druhý břeh. Kus od něj našli příhodné místo pod skalami. Museli o něj bojovat, přesně jak Velký Los předpověděl. Starý Úl ale svými kouzly a moudrostí porazil mocného čaroděje, který tu před tím vládl. A tak se stalo, že se naši předkové usadili u Velké Řeky a založili zde vesnici, ve které žili šťastnější životy než ty v ledových krajích. Naši vesnici. Starý Úl a

Sýček žili ještě dlouho a moudře vedli svůj Lid v těch prvních časech po přechodu Velké řeky. A po nich jejich synové a dcery a synové a dcery dalších, kteří tehdy přišli s nimi. Předkové tamhle Jeřabiny a Nehtíka a Bobra a Vydřice a Upířice a dalších. Nás všech.“ Trochu se zarazil. Sklopil oči.

Nás všech ne, pomyslela si Peříčko. Já jsem jiná. Věděla, že to v tu chvíli napadlo i všechny ostatní.

Lov na veverky

„Vsadím se, že jich ulovím nejvíc,“ prohlásil Bobr už potřetí. „Nejste špatný, to ne. Tady Vydřice,“ podíval se na plavovlasé, asi patnáctileté děvče, které šlo po jeho boku, „je hodně dobrá. S prakem to umí skvěle. A Kralík se taky vyzná,“ pokynul veselému, mladšímu chlapci klusajícimu na druhé straně. „Ale Jeřabina ještě musí dost cvičit. Švih je fajn, ale nemáš trefu,“ znalecky hodnotil dívku, která se na něj zamračila a vyplázla jazyk. „No a Peříčko,“ nahodil tragický výraz a podíval se na ni, „ty jsi beznadějný případ. Už jsi se aspoň někdy trefila?“

Peříčko cupitala a snažila se s ostatními dětmi držet krok. Bobr ji pěkně štvál. Nejenom, že se jí líbil, zatímco on měl oči jenom pro Vydřici. Ještě k tomu se do ní při každé příležitosti navážel.

„Jednou jsem se už trefila,“ odpověděla a snažila se dát do hlasu všechno pohrdání, kterého byla schopná. „Skoro.“

Vydřice se zasmála. „Skoro,“ řekla. „To znamená, že netrefila, ptačice.“

„Neříkej jí tak,“ zamračila se na Vydřici Jeřabina. „Víš, že to nemá ráda.“

„No ale právě to je,“ odsekla Vydřice, „ptačice. Proto jí tak říkám. Máš snad ty křídla? Zobák? Říkám jenom to, co je pravda.“

„To, že je ptačice,“ vložil se do toho Bobr autoritativním hlasem, „vůbec nevadí. Starý Úl říkal, že na tom nezáleží. Peříčko je jedna z nás a to stačí. Ale s prakem jsi neschopná, to víme všichni. Promiň,“ dokončil směrem k ní.

Nic neříkala. Šla a snažila se dál tvářit vzdorně. Všichni věděli, že střelba z praku jí nejde. Stejně jako spousta jiných věcí, které pro ostatní byly tak snadné. Jak má pořádně chytnout a natáhnout prak, když nemá ruce jako oni? Kameny jí padaly ze zobáku a jednou jí jeden málem spadnul až do krku.

Jeřabina s ní srovnala krok. Položila jí ruku na rameno. „Toho si nevsímej,“ zašeptala jí. „Jsou to blbci. Já tě mám ráda.“

Vděčně se na ni podívala. Jeřabina byla hodná. Když byla ještě malá, Peříčko si s ní často hrála a zpívala jí písničky na dobrou noc.

Králík se najednou prudce zastavil a vytáhl z kapsy prak. Ostatní se zarazili. „Vidíš něco?“ zeptal se Bobr.

„Támhle,“ kývl hlavou k vysoké borovici. Jedna větev se ještě trochu kývala. „Myslím.“

Všichni vytáhli praky a nabili. Po chvíli se to podařilo i Peříčku. Na jedné noze stála vždycky trochu nejistě, ale zlepšovala se.

„Hou!“ vykřikl náhle Bobr a vystřelil někam do větví. Mezi větvemi se objevila černě zbarvená upíří veverka a přeskočila na sousední jedli. Rychle šplhala po kmeni vzhůru.

Od Vydřice a Králíka vyletěly střely, ale ani jedna z nich veverku netrefila. „Je fuč,“ vydechl Bobr zklamaně.

„Zapomněla jsi střílet?“ otočila se Vydřice na Peříčko. „Nebo jsi byla jenom pomalá?“

„Počkám si na lepší cíl,“ zamručela na ni Peříčko.

„Jestli potřebuješ pomalejší cíle, to jsme měli místo veverek na želvy,“ zasmála se Vydřice. „Nebo ty by ti taky utekly?“

„Nevšimla jsem si, že bys ty něco trefila,“ odsekla Peříčko. „Třeba taky nejsi taková královna lovu, jak si o sobě myslíš.“

„Aspoň nemám takovej zobák, jak ty,“ zasmála se Vydřice. „Hele, už se ti líbí nějaký kluk? Myslíš, že budeš mít u nějakýho šanci?“

Peříčko skočila k ní. Málem se neovládla a dala jí facku. Na poslední chvíli si vzpomněla, že by ji to bolelo víc než Vydřici.

„Počkám si na takovýho, kterej za to bude stát,“ odfrkla. Chtěla ještě něco dodat, ale vtom ucítila, jak kolem ní prosvištěla střela. Pak se ozvalo žuchnutí.

„Tak jsem dneska vyhrál, jak jsem říkal,“ zasmál se Bobr. „Kdybyste se vy dvě holky nehádaly, tak byste ji viděly taky.“

Otočila se k němu. Vítězoslavně si zastrkával prak zpátky do kapsy. Pár kroků od nich ležela sestřelená upíří veverka.

Vydřice uznale hvízdla. „Seš rychlej,“ řekla obdivně. Šli se podívat na mrtvou veverku. I po smrti na ně cenila svoje dlouhé přední zuby. „Rovnou ji stáhneme,“ rozhodl Bobr a vytáhl nůž.

Vtom se z lesa za nimi ozval křik. „Pomoc!“ volal někdo. „Pomoc!“ Otočili se za zvukem.

Byl to Nehtík. Dvě upíří veverky ho držely a táhly po kmeni vysoké jedle. Na chvíli všichni ztuhli šokem. Upíří veverky nepředstavovaly pro dospělého nebezpečí. Pro všechno do velikosti srny ale znamenaly smrtelnou hrozbu. Nehlídané děti se snadno mohly stát součástí jejich jídelníčku.

Bobr sáhl po praku a rychle ho začal natahovat. Peříčko ale věděla, že to nemůže stihnout včas. Upíří veverky byly rychlé a za chvíli budou tak vysoko, že už na ně nikdo nedostřelí. Střela navíc mohla zasáhnout Nehtíka, který křičel a zoufale sebou cukal na všechny strany. Veverky cenily zuby a odtahovaly svoji kořist do bezpečí.

Byla jenom jedna věc, kterou mohla udělat. Roztáhla černá křídla a vznesla se nad hlavy ostatních dětí. Rychlým letem se přiblížila k prchajícím veverkám. Ty na ni syčely, a ještě víc zrychlily úprk s kořistí.

Peříčko je rychle dohnala. Oběma spáry chytila Nehtíka kolem těla a snažila se ho vyrvat veverkám. Jedna veverka pustila dítě a skočila přímo proti ní. Peříčko se vyhnula. Aniž by pustila Nehtíka z výšky na zem, sekla v letu zobákem. Zasažená veverka zapištěla, zamotala se ve vzduchu a spadla na zem. Druhá upíří veverka pustila chlapce a utekla po kmeni nahoru.

Peříčko opatrně přistála s Nehtíkem mezi ostatními. Nehtík brečel. Ostatní je vytřeštěně pozorovali.

Bobr se rozběhl k Nehtíkovi. „Bráško,“ volal, „jsi v pořádku? Co tě to popadlo, jít za náma?“

Nehtík přestal plakat. Prohlédl si roztrhnutou košili. Až na pár šrámů se zdálo, že mu nic není.

„Chtěl jsem taky lovit,“ řekl. „Jako vy.“

Bobr ho objímal. „Příště nám řekneš, vid’?“ přikázal mu. Pak se otočil k Peříčku.

„Díky,“ řekl jí. „Nebejt tebe, tak ho sežraly.“

Nehtík se na ni vesele usmíval. „Díky, Peříčko,“ přidal se.

„Byla jsi úžasná,“ přistoupila k ní Jeřabina.

„Fakt,“ přidal se Králík. „Rychlá jako ostrovlk.“

Vydřice se na ni mračila. Bylo vidět, že jí obdiv, kterým Peříčko zahrnovali ostatní, vadí.

„To nic,“ řekla Peříčko. „Někdy se hodí mít křídla.“

Domů šli všichni spolu. Bobr nesl Nehtíka na ramenou a ten si pohled z výšky náležitě užíval. „Doma nic říkat nebudem, vid’?“ ujišťoval se opakovaně.

„To se ví, že ne,“ potvrdil Bobr. „Prostě jsi upadl a roztrhl sis košili.“

„Tak jo,“ culil se Nehtík blaženě.

Peříčko byla spokojená. Pro jednou se hodilo, že byla taková, jaká je. A taky ulovila stejně upírích veverek jako Bobr.

Setkání u řeky

Rybolov šel Peříčku o dost lépe než střelba z praku. Prut šlo zarazit do země a u řeky se pak pěkně odpočívalo. A když bylo potřeba, zatáhnout oběma spáry a vytáhnout úlovek jí nedělalo problémy.

Když se blížila k Velké Řece, slyšela něco zvláštního. Řeka vždycky vydávala spoustu zvuků. Teď, v brzkém předjaří, jí protékala spousta vody, která se valila a hučela jejím kamenitým korytem. Ale

i v létě, kdy bylo vody nejméně, řeka zpívala a kolotala a šplouchala na své pouti od vzdálených hor k ještě vzdálenějšímu moři.

Tentokrát ale od Řeky slyšela něco nového. Mlhou, která v časném jitru od řeky stoupala a zahalovala břehy, byly slyšet jemné, zvonivé tóny, jako když ve Vesnici během Slavnosti jara hrají na zvonky. Šla blíž.

Mlha se rozevřela. Úplně na břehu, na jednom z kamenů seděl nějaký muž. Byl mladý, i když určitě starší než Bobr nebo ostatní kluci z Vesnice. Seděl ale zády k ní, tak si tím nebyla jistá. Na sobě měl světle modrou košili a hnědé kalhoty. Na ramena mu padaly světlé, téměř bílé vlasy. To ji zmátlo. Že by přece jen byl starší, než jeho postava prozrazovala?

Přišla blíž a muž se k ní otočil. Kromě světlých vlasů měl velice bílou pleť, mnohem světlejší než lidé z Vesnice. Nejpodivnější byly červené oči, kterými ji pozoroval. Peříčku se zdálo, že je v nich zvláštní hloubka.

V pravé ruce měl věc, která vydávala ty zvuky. Lesklé, třpytící se tyčky, připomínající tětiny luků, byly na obou stranách připevněny do oblouku dřeva a kovu. Prsty levé ruky přejel po tyčkách, které vydaly zvonivý zvuk.

„Ahoj,“ pozdravil ji.

„Ahoj,“ odpověděla. „Kdo jsi? A co to máš?“

„To jsou hned dvě otázky najednou, Peříčko,“ usmál se na ni. „A na žádnou z nich nemám snadnou odpověď.“

„Ty mě znáš?“

„Tak to už je třetí otázka,“ odpověděl. „A zrovna ta, na kterou už odpověď znáš.“

„Hm,“ zamyslela se. „Chceš jít do naší vesnice?“

„Myslím, že ne,“ řekl. „Je mi docela dobře tady.“

Zmlkla. Zeptala se na několik věcí a nebyla o nic chytřejší.

„Ta věc, co na ni hraješ,“ zeptala se po chvíli. „Jak se jmenuje?“

„Ještě nijak,“ odpověděl. „Ale mohli bychom jí nějak říkat. Líbilo by se ti třeba ,lyra‘?“

„Lyra,“ zopakovala. „Proč ne. Hezky zní. Zahraješ ještě?“

„Určitě,“ přikývnul. Položil prsty na nástroj a začal hrát. Pak k tomu připojil melodický a trochu posmutnělý zpěv.

„Malé ptáče,“ zpíval,

„ztracené v lesích,

Ztracené sobě

Zavřené v kleci.

Malé ptáče,

V zelených lesích

Za řekou krve

Zavřené v kleci.“

Dohrál a odložil lyru na kámen vedle sebe. Pokynul jí. Došla k němu a sedla si.

„To je divná písnička,“ řekla mu.

„To je ta jediná písnička,“ odpověděl. „Pro tohle místo. Pro tuhle chvíli. Pro tebe.“

Rozzlobilo ji to.

„Ale já nejsem v kleci,“ namítla. „Vidíš tady snad nějakou?“

„Nejhorší klece jsou takové, které nejsou vidět,“ pokrčil rameny.

„A s tou řekou krve,“ chtělo se jí hádat. „Nevím, co jsi tím myslel. Žádná taková tady není.“

„Není,“ znovu pokrčil rameny. „To neznamená, že nikdy nebyla. Anebo že zase nebude.“

„Co tím chceš říct?“ dorážela na něj.

„Nic, než co se chceš sama dozvědět,“ odpověděl jí. „Nic, než co musíš objevit sama.“

„Co se chci sama dozvědět?“

„To je součást té hry,“ odpověděl. Začalo jí najednou být zima. Rozhlédla se a uvědomila si, že mlha kolem opět zhoustla. Řekou jako by se najednou valilo víc vody než před chvílí. Řeka, která ještě před chvílí zpívala, začala výhruzně mručet.

„Nu ano,“ pokrčil muž opět rameny. Vstal a začal uklízet lyru do koženého pouzdra. „Všiml si mě a zlobí se. Čas odejít.“

Sbalil lyru a chystal se odejít.

„Vrátíš se ještě?“ zašeptala.

„Ano,“ odpověděl a vyrazil do mlhy. Chvíli váhala a pak se rozběhla za ním. Přeskakovala mezi kameny, ale muž nikde nebyl. Pak si uvědomila, že jí konečně srozumitelně odpověděl na jednu otázku. Tak někdy příště, zamyslela se. Ale kdy? A proč vlastně?

Mlha se opět začala rozplývat. Vzpomněla si na svůj úkol a šla hledat vhodné místo pro rybaření.

Slavnost jara

Peříčko cinkala bronzovým zvonkem a cítila se úplně šťastná. Slavnost jara byl její nejmilejší svátek. Celá vesnice se s příchodem tmy shromáždila kolem velkého ohniště, které bylo přesně uprostřed hlavního kruhu. Muži, ženy i děti se převlékli do svátečních tunik v barvách jarních květín. Muži si do vlasů a vousů zaplétali modré a červené květy, zatímco ženy si na hlavu pokládaly sítky z trávy.

Potom její strýček, oblečený do dlouhé, tmavě modré tuniky, mávl rukou a nejmladší dívka vesnice, která již měla po prvním krvácení, zapálila oheň. Letos tento úkol dostala Bledule. Peříčko se na ni usmívala a cítila škodolibou radost, že tato čest těsně utekla Vydřici.

Jestřáb a Bouře, dva starší manželé, žijící spolu ve druhé chýši hlavního kruhu, přinesli znějící nádobu a jejich vnoučata, Jířinka, Vlaštovka, Žabka a Hlemýžď obešli kruh a rozdali všem zvonky.

Jestřáb a Bouře položili znějící nádobu na připravený stůl před Úla, uklonili se a vrátili se zpět na své místo u ohně. Úl protáhl ruce a začal bubnovat.

Jeho zkušené dlaně rytmicky dopadaly na správná místa nádoby a ta se pod nimi rozezvučela jednotlivými tóny. Jeden tón přecházel ve druhý a vytvářel hlubokou, mnohohlasou melodii, která vibrovala celým jejím tělem.

Jeřabina, která seděla po její pravém křídle, se k ní přitiskla. Pak Bledule pozvedla zvonek a jeho jemné zvuky se připojily k hlubokým tónům nádoby. Peříčko ji napodobila. Teď už zvonili všichni.

Hudba se proměňovala. Starý šaman měnil rytmy a tóniny a ostatní se přizpůsobovali. Rytmus srdce střídala pomalá chůze a pak zase bleskový trysk. Plameny stoupaly vzhůru, proplétaly se a vlnily v rytmu.

Pak Úl třikrát za sebou rychle klepl na stejné místo a změnil rytmus. „Hé-á-vé!“ zazpíval hlubokým hlasem. „Hé-á-vé,“ opakovali ostatní. Zvonky postupně utichaly. Zůstal hluboký hlas znějící nádoby a zpěv.

„Hý-vá-rá!“ pokračoval šaman a ostatní opakovali, „hý-vá-rá!“

„Hé-á-vé, hý-vá-rá,“ předzpěvoval Úl a udržoval pravidelný rytmus. „Hé-á-vé, hý-vá-rá,“ zpívali všichni. Rytmus trochu zrychlil. Bušil nyní celým tělem.

První muži a ženy se začali zvedat a tančit spolu v kruhu kolem ohně. „Hé-á-vé, hý-vá-rá,“ zpíval šaman. Peříčko cítila, jak ji prostupuje touha tančit, touha být tu, teď, cítit, žít, milovat. Pak ji ale bodla myšlenka. Kdo by miloval ptačici?

Většina vesničanů, až na šamana a pár nejstarších, už byla na nohou a tančila. „Hé-á-vé, hý-vá-rá,“ zpívali a točili se v rytmu. Jak tančili, jejich ruce i těla se proplétala a opět pouštěla. Některé mladé dvojice se chytly za ruce a utíkaly spolu do tmy, kam nedosáhlo světlo ohně. Žabka s Oříškem, no jasně, usmála se Peříčko. Žádné tajemství.

Pak viděla, jak se od ohně odpojují Bobr s Vydřicí. Ztratila rytmus, zamotala se a sedla si zpět na svoje místo na lavici. Všechna radost ji v tu chvíli opustila.

„Můžu k tobě?“ ozval se vedle ní dětský hlas. Nehtík. Nazdvihla křídlo a nechala ho, aby se k ní přitulil. Chtělo se jí plakat.

Z druhé strany si k ní přisedla Jeřabina. „Netrap se,“ pohladila ji po rameni. „Je to idiot.“

Peříčko se na ni vděčně usmála. Možná nikdy nebude mít kluka, který by o ni stál. Ale má přátele.

O Vousaté čarodějnici

Noc přešla do druhé půli. Hudba ztichla a dvojice se vracely zpět na své místo u ohně. Mraky na nebi se rozestoupily a tisíce hvězd na ně pomrkávalo nekonečnou nocí.

Úl jednou klepl do znějící nádoby a všichni ztichli. „Přišla chvíle pro příběh,“ oznámil. „Vyprávění z minulosti našeho Lidu. Jaký příběh mám dnes vybrat?“

„Vousatou čarodějnicí,“ navrhla Vydřice hlasitě. „Tu už jsi dlouho nevyprávěl.“

Peříčko se na ni našťavaně podívala. Vydřice seděla vedle Bobra a držela ho za ruku. Byla rozčuchaná a jedno ramínko tuniky měla roztržené. Třeba za to dostaneš vynadáno, pomyslela si pomstychtivě. Vousatou čarodějnicí z pochopitelných důvodů neměla ráda.

Všimla si, že ani její strýček z toho návrhu neměl radost. Ale odmítnout navržený příběh nosilo smůlu. Starý šaman si povzdechl a začal vyprávět.

„Před dávnými časy,“ začal Úl svůj příběh, „byl šamanem v naší vesnici můj prapředek, který se jmenoval Kulík. Kulík byl vážný a všemi respektovaný šaman. Oženil se, ale jeho žena umřela ještě mladá, a tak spolu měli jen jedno jediné dítě. Dceru, která se jmenovala Fialka.

Fialka byla šikovná a hezké děvče, tak jako támhle třeba Jeřabina nebo Vydřice,“ podíval se na obě a při pohledu na Vydřici trochu zvednul obočí, „ale měla jednu špatnou vlastnost. Příliš si zvykla na to, že je jedinou dcerou uznávaného šamana. Ráda velela a chtěla, aby ji ostatní děti poslouchaly.“

„A to je špatně?“ skočila mu do řeči Vydřice.

Šaman se na ni zamračil. Nebylo zvykem přerušovat vyprávěče.

„Ne nutně,“ odpověděl. „Každá vesnice, každý klan, každá lovecká skupina potřebuje někoho, kdo rozhoduje a vede. Ale ten, kdo vede, k tomu musí mít předpoklady. Musí umět víc než ostatní. Musí dokázat správně porozumět situaci a rychle reagovat. Myslet dopředu. Zvažovat, co je v dané chvíli potřeba udělat. Dělat těžká rozhodnutí. A také nést jejich následky.“

Odmlčel se. V té chvíli celý zesmutněl. Po chvíli zvedl hlavu a navázal.

„Fialka byla, jak jsem říkal, šikovná, chytrá i odvážná. Ale nebyla dost šikovná na to, aby mohla ostatním ukazovat, jak mají dělat svoji práci. Nebyla dost chytrá, aby se mohla stát po otci šamankou. Nebyla dost odvážná, aby mohla vést loveckou družinu. A tak její snaha vést končila často nešťastně a smíchem ostatních.“

Pak ale přišel den, kdy lovci přinesli do vesnice strašnou zprávu,“ pokračoval. „Pět dní cesty proti proudu táhl k vesnici veliký roj rezavých žravatek. Prohryzávaly se vším, co jim stálo v cestě a za sebou nechávaly jen vyjedený pruh půdy.“

Šaman svolal všechny na velikou poradu. Dlouho přemýšleli a zkoumali jednotlivé možnosti. Ale moc je toho nenapadalo. Všichni

věděli, že rezavé žravatky, když už se vydají na cestu, nic nezastaví. Možná oheň, ale kdo by riskoval lesní požár? Jeho důsledky mohly být ještě horší.

Šaman Kulík se večer zavřel do své chýše. Pojedl polévku z bílých muchomůrek a jeho duše opustila tělo. Ve snu přelétl Velkou řeku a vydal se tam, kde se pásł Velký Los.

‘Velký Lose,’ oslovil šaman mocného ducha, ‘prosím tě o pomoc. Na naši vesnici táhnou rezavé žravatky. Odvrať je prosím z jejich cesty. Učiň, ať se naši vesnici vyhnou.’“

Peříčko poslouchala. Takle část příběhu byla vždycky napínává.

„Velký Los se na něj díval a přežvykoval v hubě mech,“ vyprávěl Úl. ‘Žravatky,’ odpověděl pak Kulíkovi, ‘ano, vím o nich. Jednou za čas, tobě by přišel velmi dlouhý, tamtudy projdou. Pak dojdou do svého cíle a promění se v neškodné průsvitné můry, zakrouží nad řekou a večer všechny umřou. Proč bych jim měl v jejich cestě bránit?’

‘Protože jdou přes naši vesnici,’ prosil ho Kulík. ‘Úplně ji zničí. Budeme ji muset celou stavět znova.’

‘To budete,’ pokýval hlavou Los. ‘No ale co? Celá staletí vaši vesnici nic neohrožovalo. Stovky let klidu a spokojených životů. Kdo jiný má takové štěstí? Možná potřebujete zažít trochu nepohody, abyste nezlenivěli.’

Kulík prosil a prosil,“ pokračoval Úl, ‘ale Velký Los už mu neodpovídal. S plnou hubou mechu odešel pryč a ztratil se v mlze. A tak se šaman domů vrátil s nepořízenou.

Všichni plakali,“ vyprávěl Úl, „a balili si věci. Věděli, že co nepoberou s sebou do bezpečí kopců, to zničí žravatky. Někteří s pláčem nadávali ubohému šamanovi, že je nedokázal ochránit. Fialka to celé poslouchala a dostala nápad. Co nedokázal její otec, dokáže ona. Konečně má šanci prokázat, že má na to vést kmen! A tak, den před tím, než měly žravatky dorazit, vzala člun a přeplavila se na druhý břeh Velké Řeky.

Velký Los ji čekal na břehu. Díval se na ni hlubokýma očima a jeho pohled píchal jako jehly. „Co tady chceš?“ zeptal se. „Už jsem mluvil s tvým otcem. Poslední dobou je tu nějak moc živo.“

„A taky bude,“ dupla si Fialka. „Protože já neodejdu, dokud nám nepomůžeš.“

„Aha,“ zamračil se Velký Los. „Tak takhle to je. Vida, vida. Slečna Fialka neodejde. A co jako chceš dělat, mi řekni?“

Fialka se zarazila. Na chvíli se polekala toho, co dělá. Pak ale přemohla strach a začala vyjmenovávat.

„Budu chodit pořád za tebou a křičet,“ spustila, „takže nebudeš mít nikdy klid. Počurám ti všechen mech, takže nebudeš mít co jíst. Budu po tobě házet šišky a bláto, takže nebudeš moct nikde zůstat na jednom místě.“

„Tak to je opravdu hodně věcí, co můžeš dělat, mladá Fialko,“ pokýval hlavou Los. „Ale jak už jsem řekl tvému otci, já žravatky zastavovat nebudu. Jejich pouť je součástí řádu tohoto místa. A já jsem Pán rovnováhy, ne jejího rušení.“

„Tak,“ přemýšlela Fialka, „tak mi dej moc, ať je zastavím sama. Můj otec vyprávěl, že na našem břehu dřív žil mocný čaroděj. Ten by si

určitě uměl poradit. Udělej tedy ze mě také takovou čarodějnici. Zastavím žravatky a ty si tady můžeš dál žrát mech a neušpiníš si svoje překrásná kopýtko.'

Los na ni vážně pohlédl. 'Tak tohle tedy doopravdy chceš, má hloupounká Fialko?' zeptal se. 'Získat moc? Stát se velkou čarodějnící, které se všichni budou bát? Kterou všichni budou muset poslouchat?'

'Nevím, o čem mluvíš,' zamračila se Fialka. 'Nechci, aby se mě kdokoliv bál. Chci pomoci svojí vesnici a zahnat od ní nebezpečí. A když se tím nechceš zabývat ty, nech to udělat mě. Můžu chránit druhý břeh místo tebe.'

Velký Los se na ni dál díval. Pak pomalu promluvil. 'Rozmysli si dobře, drahá Fialko,' řekl jí, 'jestli to je opravdu to, o co mě žádáš. Protože je v mojí moci ti takové přání splnit, ale jakmile to udělám, už není cesty zpět. Možná si myslíš, že s čarodějnou mocí budeš ve své vesnici vítána. Ale opak je pravdou, mé hloupé děvčátko. Nikdo nemá rád ty, kteří mají moc nad jeho životem a smrtí. První den čaroděje oslavují, druhý se ho bojí a třetí den ho ženou pryč. Pokud ti dám moc, o kterou žádáš, navždy se změníš. Ztratíš svou krásu a už nikdy nebudeš moci ukrýt, co jsi. Získáš dlouhý život, ale ztratíš všechno, co v něm pro tebe bylo důležité. Rozmysli si dobře, co mi teď řekneš, Fialko. Protože já ti tvoje přání splním. Ale budeš litovat.'

Fialka pohodila hlavou. Losova slova ji vylekala, ale nechtěla to přiznat. Dědek mě chce vystrašit, řekla si. Takhle na mě ale nemůže.

'Přeji si,' řekla pomalu a nahlas a dívala se u toho do hlubokých očí Velkého Losa, 'přeji si získat takovou moc, abych ochránila naši vesnici a všechny, které se rozhodnu ochránit, před žravatkami a před

vším, co by je mohlo ohrozit. Přeji si mít schopnost pomáhat a udělat všechno, co je pro takovou pomoc potřeba. Přeji si stát se mocnou čarodějnící, ať to stojí, co to stojí. A jestli za to mám zaplatit svou krásou nebo čímkoliv jiným, tak ať.'

„Dobře,“ řekl Velký Los. Obrátil se a začal znovu žrát mech.

„Co, dobře?“ zeptala se ho.

„Hotovo,“ otočil líně hlavu. „Stalo se, jak sis přála. A už mě neruš.“

Fialka se na něj nechápavě podívala. Necítila žádnou změnu. Velký Los si jí ale už nevšímal. Dobře, řekla si. Zkusím to.

Nasedla na loďku a přepádlovala zpět k vesnici. Všichni už byli pryč, ukrytí v kopcích. Sedla si na pařez před první chýší a čekala.

Zakrátko se z lesa ozvalo praštění. Mocné sosny stojící podél řeky padaly k zemi. Z lesa vybíhala poslední zvířata, která ještě nestačila utéct. Žravatky si klestily cestu k vesnici.

Zkřížila si ruce na prsou a čekala, až se objeví. Pak padly k zemi poslední stromy a rezavá vlna vyšplouchla na louku před vesnicí. Dívala se na tu záplavu zubů a hladových těl. Nebála se. Tak či tak, bude to mít brzy za sebou.

První žravatky se dovalily až skoro k ní. Podívala se na ně a natáhla ruku do vzduchu. „Konec,“ řekla. „Pink – pink.“

Nad loukou projel stín smrti. Žravatky ztuhly a v jednom mžiku spadly na zem mrtvé. Pohyb v lese se zastavil.

Fialka se dívala na zkázu před sebou. Bylo po všem. Ale co, zachránila vesnici, ne?

„Hej,“ volala směrem ke kopcům. Věděla, že se dívají. „Můžete vylézt. Už vám nic nehrozí. Všechny jsem je zabila.“

Pomalu scházeli z kopce do vesnice. Nikdo nic neříkal. Vyhýbali se jí pohledem.

Čekala na ně. ‚Tak co?‘ zavolala na ně. ‚Co tomu říkáte? Jste v bezpečí. Se mnou se nemusíte ničeho bát. Už nikdy.‘

‚Fialko,‘ došel k ní její otec. Díval se na ni vyděšenýma očima. ‚Fialko,‘ opakoval. ‚Co jsi to udělala? Co se to s tebou stalo?‘

‚Coby,‘ pokrčila rameny. Jeho pohled ji znepokojoval. Rozpačitě si hrábla do vlasů a nahmátla něco na tváři. Přejela po tom dlaní. Vousy. Její tvář byla zarostlá dlouhým vousem. Dědek jeden plesnivá, zanádařovala v duchu.

‚No co,‘ vyjela na svého otce. ‚Udělala jsem jenom to, co bylo potřeba. Získala jsem moc a teď vás můžu všechny chránit.‘

‚Fialko,‘ zakroutil otec smutně hlavou. ‚Fialko. Tohle jsi neměla dělat.‘

Muži, ženy, děti, všichni stáli v tichém kruhu za jejím otcem. Vyděšeně na ni zírali.

‚Musíš pryč, Fialko,‘ řekl smutně Kulík. ‚Už nejsi jedna z nás. Máš příliš velkou moc. Všechny by nás zničilo, kdybys tu žila mezi námi. Musíš odejít, Fialko. Pryč a už se nevracej. Sbohem, dceruško.‘

Nechápavě na něho zírala. Vždyť je všechny zachránila, nebo ne? Pocítila nával vzteku. Kvůli tomuhle se vzdala svojí hezké tváře? Ani kousek vděku? Nejradši by jim teď všem ukázala, co jsou zač. Co je ona zač.

Natáhla ruku směrem k nim. Zírali na ni. Nikdo nic neříkal.

Mohla bych je všechny zabít, pomyslela si. Stačí jediné moje slovo. Řeknu zase ‚pink‘, nebo tak něco. Jediné slovo.

Pak jí to došlo. Spustila ruku. „Promiň, tati,“ řekla. Otočila se. Lodřka na ni čekala na stejném místě, kde ji zanechala.“

Úl dovyprávěl. Všichni byli zticha.

„Myslíš, že ještě žije?“ zašeptala Peříčko. Příběh na ni dolehl. Tak, jako pokaždé.

„Kdo ví,“ pokrčil rameny šaman. „Pokud ano, musí jí být už stovky let.“

„To už má vousy aspoň po pás,“ zasmála se Vydřice. Několik žen se po ní nesouhlasně ohlédlo.

„Dost možná,“ přikývl Úl.

„A proč musela odejít?“ zeptal se Nehtík. Tulil se k Peříčku a měl vykulené oči.

„To je přece jasné,“ skočila do toho opět Vydřice. „Musela odejít, protože byla jiná. Nebyla jako my. Lidi.“

U ohně to nesouhlasně zašumělo.

„To je pěkná hloupost, Vydřice,“ napomenul ji Bobr. „Bud’ tak hodná a už si to nech. Peříčko je jiná, ale je jedna z nás.“

„Ano, je to hloupost,“ pokýval hlavou šaman a usmál se na Peříčko. „Peříčko je jedna z nás, ve všem všudy. Nezáleží na tom, že vypadá jinak. Ty, Vydřice, nejsi stejná jako Jeřabina a Jeřabina není stejná jako Bledule. Každý jsme jiný. Na tom nezáleží.“

Chvilí hledal slova. „A o tom ten příběh není, Vydřice. Fialka musela odejít, protože překročila hranici. Neposlechla Velkého Losa. Vzepřela se jeho vůli. Proto se z ní stalo, co se stalo.“

„Ale proč se nerozhodl jinak?“ vyptával se Nehtík. „Proč ty zubatý příšery prostě nevyhnal?“

„Nikdo,“ řekl šaman vážným hlasem, „nikdo z nás nemůže úplně rozumět vůli Velkého Losa.“ Mluvil pomalu a dával váhu na každé slovo. „Byl tu se stvořením světa a bude tu dlouho potom, co my tu nebudeme. Je mnohem moudřejší než my. Dovolil nám tu žít a zavázal nás poslušností. Když něco řekne, je naší povinností ho poslouchat. Ať už jsou jeho přání jakákoliv. Ať už je to, co po nás chce, sebetěžší.“

Peříčku se zdálo, jako by při posledních větách po ní přejel pohledem. Pak se Úl odmlčel a díval se do země. Cítila, že to, co právě řekl, pro něho hodně znamená. Byl dědicem dlouhé řady šamanů. Dědicem legendárního Starého Úla. To břímě na něj muselo doléhat víc, než si kdy předtím uvědomovala. Pocítila k němu směs soucitu a touhy ho ochraňovat. Vybavila si, jak se o ni staral, když dostala horečnatou nemoc. Jak seděl u její postýlky a vyprávěl jí příběhy. Jak si na ni vždycky našel čas, aby ji vyslechl. Měla bych mu to začít vracet, slíbila si.

Pak se Úl zvednul a Slavnost jara skončila. Byl čas jít se vyspat a odpočinout si před dalším dnem.

Neklidná noc

Peříčko se probudila a otevřela oči. Bylo teprve velice časně ráno a mezi chýšemi se válela ranní mlha. Ze strýčkova pokoje, odděleného od toho jejího dřevěnou stěnou, slyšela jeho nářek a sténání.

Vstala, přehodila přes sebe košili a šla do kuchyně. Špatné sny, pomyslela si. Anebo šamanská cesta, opravila se. Strýček si čas od času navozoval zvláštní druh spánku, ve kterém se jeho duše odpojovala od

těla a cestovala krajinou. Jako Kulík ve včerejším příběhu, vzpomněla si.

Nad otevřeným ohništěm našla v kotlíku zbytek nedojedené polévky. Věděla, že nesmí ochutnat, ale chtěla vědět. Vzala lžící a zamíchala obsah kotle. Na hladinu vyplavaly modré a bílé houby. Tak je to jasné, pomyslela si.

Sundala kotlík z ohniště a šla jej vymýt. Pak do něj nalila čistou vodu a rozdělala oheň. Za chvíli měla hotový povzbuzující čaj ze šalvěže a prsteníku.

Sedla si ke stolu a čekala, až se strýček vzbudí. Stopy po šamanském rituálu byly všude. Zbytky nakrájených hub. Kouzelnická kniha. Zajímala ji, ale věděla, že číst v ní umí jen zkušený šaman. Jelení lebka.

Vrzly dveře a z pokoje vyšel její strýček. Byl bledý a měl kruhy pod očima.

„Ahoj,“ pozdravila ho. „Špatné sny?“

„Tak nějak,“ pokrčil rameny. Přichytil se stolu a opatrně dosednul na židli.

Nalila mu čaj do jeho oblíbeného kameninového hrnku. „Tohle ti udělá dobře,“ usmála se na něj očima.

„Děkuji ti,“ zaskřehotal unaveně. Napil se a trochu se mu projasnil zrak.

„Ty jsi v pořádku?“ zeptal se.

„Já? Jasně. Proč bych nebyla?“ nechápavě se na něho podívala.

„Jen tak,“ odpověděl. „To s Bobrem, ten příběh včera a tak. Prostě mě napadlo, že se tě zeptám.“

„Bobr je idiot,“ řekla. „Vůbec mi na něm nezáleží.“